

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ เพื่อศึกษาเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้ในการพิจารณาให้รางวัลงานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ และศึกษามลวิจัยที่ได้รับรางวัลเหล่านั้น เพื่อศึกษาถึงที่มาของหัวข้อการวิจัย วิธีการบริหารโครงการวิจัยและหลักสำคัญในการดำเนินการวิจัยของนักวิจัยที่ผลงานได้รับรางวัล และเพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มคุณภาพการวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ แนวทางการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพในด้านการจัดหลักสูตร และการเรียนการสอน ตามทรรศนะของนักวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ ประชากรที่ใช้แยกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือรายงานการวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์จากทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวน 19 เรื่อง และจากทุนรัชดาภิเษกสมโภชจำนวน 6 เรื่อง ประเภทที่สองคือนักวิจัยที่ได้รับรางวัลจากทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและทุนวิจัยรัชดาภิเษก จำนวนทั้งหมด 21 ท่าน ซึ่งสามารถติดต่อสัมภาษณ์ได้จำนวน 18 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 85.7 ของประชากรทั้งหมด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจการวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของการวิจัย และใช้วิเคราะห์ลักษณะงานวิจัย ได้แก่ แหล่งเงินทุน วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การได้มาของหัวข้อโครงการ วิธีการบริหารโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และทรรศนะเกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตัดสินทุนรางวัล วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของลักษณะงานวิจัยในด้านต่างๆ ทำการแจกแจงความถี่ในแต่ละรูปแบบ เสนอค่าเป็นร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาความสัมพันธ์หากาฐานนิยม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาทุนรางวัล พบว่า เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และทุนรัชดาภิเษกสมโภช ใช้ในการพิจารณาตัดสินทุนรางวัลไม่แตกต่างกัน โดยเนื้อหาของเกณฑ์พิจารณาทุนรางวัลเน้นใน 2 มิติ คือ มิติในด้านความรู้ คือพิจารณางานวิจัยที่เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ บัณฑิตค่าทางวิชาการ และมิติด้านประโยชน์ คืองานวิจัยที่ได้รับรางวัลผลวิจัยที่ได้จะต้องมีประโยชน์อย่างเด่นชัด

2. สาขาวิชาของงานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ทั้ง 25 เรื่อง พบว่า เป็นงานในสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด 9 เรื่อง ในสาขาวิชาสังคมวิทยา 8 เรื่อง สาขาเศรษฐศาสตร์จำนวน 4 เรื่อง และสาขาปรัชญาจำนวน 4 เรื่อง ส่วนสาขานิติศาสตร์ไม่มีผู้ใดได้รับรางวัล

3. ผลการวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์

3.1 ลักษณะวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิเคราะห์พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะวัตถุประสงค์เป็นการวิจัยประยุกต์ (ร้อยละ 92)

3.2 ประเภทของการวิจัย พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทการวิจัยเชิงบรรยาย (ร้อยละ 76) เป็นการวิจัยเชิงทดลองในอันดับรองลงไป (ร้อยละ 16) และเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์น้อยที่สุด (ร้อยละ 8)

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าสามารถจำแนกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 7 วิธี งานวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เอกสารมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 64) รองลงไปคือใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 52) ส่วนงานวิจัยที่ใช้แบบสัมภาษณ์และกิจกรรการทดลองมีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 8)

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบคือ การวิเคราะห์เนื้อหา การใช้สถิติพื้นฐานและการใช้สถิติขั้นสูง มีงานวิจัยที่วิเคราะห์ด้วยวิธีดังกล่าวในจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 76, 68, 68 ตามลำดับ) และพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานส่วนใหญ่จะใช้วิธีการหาค่าร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 52) ในการวิเคราะห์สถิติขั้นสูง ส่วนใหญ่จะใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (ร้อยละ 24)

3.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย พบว่าสามารถจำแนกผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ 4 ทาง โดยพบว่าส่วนใหญ่ผลวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ในด้านเป็นแนวทาง

ในการวางแผนนโยบาย (ร้อยละ 56) อันดับรองลงไปคือ การนำผลวิจัยไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน (ร้อยละ 20) นอกจากนี้ก็มีการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและเพื่อศึกษาพัฒนาการและประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น (อย่างละร้อยละ 12)

3.6 แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่าแหล่งทุนอุดหนุนงานวิจัยที่ได้รับรางวัลมาจาก 4 แหล่ง แหล่งทุนที่ได้รับมากที่สุดมี 2 แหล่งคือ จากงบประมาณของหน่วยงานที่ผู้วิจัยอยู่ และแหล่งทุนอุดหนุนในประเทศ (ร้อยละ 19.29) และแหล่งทุนที่ได้รับน้อยที่สุดคือทุนส่วนตัว (ร้อยละ 11.54)

4. ผลการศึกษางานวิจัยในค่านิยมของโครงการวิจัย การบริหารโครงการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ที่มาของโครงการวิจัย

4.1.1 การได้มาซึ่งหัวข้อโครงการวิจัย พบว่าแหล่งที่มาของหัวข้อโครงการวิจัยมาจาก 4 แหล่ง แหล่งที่ผู้วิจัยได้หัวข้อโครงการวิจัยมากที่สุด คือจากตัวผู้วิจัยเอง (ร้อยละ 61.9) อันดับรองลงไปคือจากแหล่งบุคคลภายนอก หรือแหล่งภายนอก (ร้อยละ 23.81) จากแหล่งที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัด (ร้อยละ 9.52) และอันดับสุดท้ายจากการอ่านเอกสารและการอ่านตำรา (ร้อยละ 4.76)

4.1.2 แนวทางการได้หัวข้อที่มีคุณค่า พบว่านักวิจัยให้ทรรศนะเกี่ยวกับแนวทางการได้หัวข้อที่มีคุณค่าตามลำดับความถี่ดังนี้คือ ควรเลือกหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ควรเลือกหัวข้อที่เป็นที่ได้รับความสนใจในขณะนั้น เป็นหัวข้อที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย เป็นหัวข้อที่เป็นปัญหาที่จะทำการวิจัยได้ สามารถเก็บข้อมูลได้ เป็นเรื่องที่ตนเองสนใจที่จะศึกษา อีกทั้งควรพิจารณาแยกว่าต้องการทำการวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยประยุกต์

4.2 การบริหารโครงการวิจัย แยกผลการวิจัยได้ดังนี้

4.2.1 ลักษณะโครงการวิจัย พบว่าเมื่อพิจารณาลักษณะโครงการวิจัยสามารถแยกได้ 3 กลุ่ม คือ เป็นงานวิจัยหมู่จำนวน 11 เรื่อง งานวิจัยเดี่ยวจำนวน 7 เรื่อง และเป็นวิทยานิพนธ์จำนวน 3 เรื่อง

4.2.2 การบริหารโครงการวิจัยหมู่ ผลการศึกษาดังวิธีการบริหารโครงการวิจัยหมู่สามารถสรุปได้ 7 คำน คือ 1. ในค่านิยมผู้ร่วมโครงการวิจัย พบว่า

จำนวนโครงการที่มีจำนวนนักวิจัย 4 คน มีมากที่สุด (3 โครงการ) ส่วนอันดับรองลงไป เป็นโครงการวิจัยที่มีจำนวนนักวิจัย 5 คนและ 7 คน (2 โครงการ) 2. ในค่านลักษณะ ผู้ร่วมวิจัย ส่วนใหญ่ประกอบด้วยนักวิจัยที่มาจากสาขาวิชาการเดียวกัน (8 โครงการ) 3. ในค่านการวางแผนโครงการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่หัวหน้าโครงการวิจัยวางแผนการวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัย (9 โครงการ) 4. ในค่านการคัดเลือกนักวิจัยเข้าร่วมโครงการ พบว่า มีการคัดเลือกจากผู้ที่มีศรัทธาและมีความสนใจมากที่สุด (4 โครงการ) อันดับรองลงไปคัดเลือกจากผู้เคยร่วมงานวิจัยกันมาก่อน (3 โครงการ) 5. ในค่านการมอบหมายแบ่งงานพบว่ามีการมอบหมายแบ่งงานตามความศรัทธาของผู้ร่วมวิจัยมากที่สุด (5 โครงการ) และมีการแบ่งงานตามความเห็นชอบของหัวหน้าโครงการในอันดับรองลงไป (4 โครงการ) 6. ในค่านการแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้บริหารโครงการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และอาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยมากที่สุด (6 โครงการ) และได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารในหน่วยงานนั้น (3 โครงการ) และผู้บริหารได้ใช้อำนาจในการสั่งการเอง (2 โครงการ) 7. ในค่านการบริหารเงินทุน พบว่า ผู้บริหารจัดโครงการให้จ่ายเงินตามความจำเป็นตามจำนวนทุนที่ได้ โดยไม่ได้จัดสรรแบ่งเป็นค่าน ๆ

4.2.3 การบริหารโครงการวิจัยเดี่ยว ผลการศึกษาถึงวิธีการบริหารโครงการเดี่ยวจำนวน 7 โครงการ พบว่า ในค่านการวางแผนโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้วางแผนคนเดียวทั้ง 7 โครงการ โดยได้คัดเลือกบุคลากรผู้ช่วยวิจัยมาช่วยงานวิจัยในค่านต่าง ๆ วิธีการคัดเลือกที่ทำมากที่สุดคือ คัดเลือกจากบุคลากรที่เป็นผู้ร่วมงานในหน่วยงานเดียวกันที่ไว้วางใจได้ (4 โครงการ) อันดับรองลงไปคือคัดเลือกจากนิสิตระดับปริญญาโทในสาขาเดียวกัน (2 โครงการ) ในค่านการมอบหมายแบ่งงานพบว่า ทุกโครงการที่ศึกษาผู้บริหารโครงการได้จัดสรรตามความสามารถของผู้ร่วมงาน ในค่านการแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยพบว่า ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และอาศัยความคุ้นเคยมากที่สุด (6 โครงการ) และในค่านการบริหารเงินทุน พบว่าทุกโครงการได้ใช้เงินทุนตามความจำเป็นและตามระเบียบของแหล่งเงินทุนที่ให้

4.2.4 การบริหารโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ มีงานวิจัยที่ได้รับรางวัลจำนวน 3 เรื่องที่เป็นวิทยานิพนธ์ พบว่าในการบริหารโครงการประกอบด้วยขั้นแรกคือเมื่อได้หัวข้อเรื่องแล้ว ผู้วิจัยเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาโดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้คือ อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ และมีความสนใจในเรื่องดังกล่าว

พอควร ขึ้นต่อไปทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน เนื้อหารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา เขียนโครงการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาด้านที่ประชุมภาค และที่ประชุมบัณฑิตวิทยาลัย เมื่อหัวข้อผ่านแล้วได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในโครงการ ซึ่งถ้าต้องมีการติดต่อกับหน่วยงานใด ก็ใช้จดหมายแนะนำตัวเพื่อขอความสะดวก และใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อบริหารงานร่วมกันจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนในด้านการบริหารเงินทุน ก็ใช้ไปตามความจำเป็นมิได้มีการวางแผนอย่างใด

4.2.5 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารโครงการวิจัยพบว่า ในการบริหารโครงการวิจัย นักวิจัยได้พบอุปสรรคปัญหาหลายประการ ปัญหาที่พบบ่อยมากที่สุดตามลำดับคือ ปัญหาด้านบุคลากรผู้ร่วมโครงการ คือไม่สามารถเลือกผู้เข้าร่วมโครงการได้ จำนวนผู้ร่วมโครงการไม่เพียงพอ ฯลฯ ปัญหาด้านเงินทุนพบว่าไม่เพียงพอ มีความล่าช้าในการเบิกจ่าย ปัญหาด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การขาดข้อมูลพื้นฐาน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ปัญหาด้านระยะเวลาคือมักจะไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และปัญหาในด้านการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.6 แนวทางการบริหารโครงการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ นักวิจัยได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการบริหารโครงการวิจัยให้มีประสิทธิภาพสรุปได้ 4 ประเด็น คือ

1. ในด้านผู้บริหารโครงการ ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงานที่ดีและควรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่จะทำการวิจัยเป็นอย่างดี
2. ในด้านการคัดเลือกบุคลากรเข้าร่วมโครงการควรเลือกบุคลากรที่เข้ากันได้ และควรเลือกบุคลากรที่มีความถนัดและมีความรู้ในสาขาวิชานั้น
3. ในด้านการดำเนินงาน ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจนและทำให้เป็นไปตามแผน
4. ในด้านการบริหารเงินทุน ควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้เพียงพอ

4.3 วิธีดำเนินการวิจัย ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยสรุปได้เป็นด้าน ๆ คือ

4.3.1 ลักษณะงานวิจัยเมื่อจำแนกตามวิธีดำเนินการวิจัยพบว่าแยกได้ 3 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงบรรยาย มีจำนวน 19 เรื่อง แยกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจำนวน 4 เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ 10 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับการศึกษาความสัมพันธ์ 4 เรื่อง การวิจัยเชิงทดลองมีจำนวน 4 เรื่อง แยกเป็นการทดลองในสนามจำนวน 2 เรื่อง การทดลองในห้องปฏิบัติการ 1 เรื่อง และเป็น การทดลองในห้องปฏิบัติการกับเชิงสำรวจ 1 เรื่อง การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์จำนวน

2 เรื่อง

4.3.2 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงบรรยาย พบว่าสามารถแยกได้ 2 รูปแบบ คือ การวิจัยสนาม และการวิจัยเอกสาร ซึ่งการวิจัยสนามมีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นตอนแผนการวิจัย ขั้นกำหนดแผนสุ่มตัวอย่าง ขั้นสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลให้ข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์เอกสารพบว่ามีวิธีดำเนินการวิจัยแยกได้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบแรกเป็นการวิเคราะห์เอกสารโดยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นเอกสารชั้นรอง (Secondary Resource) เขียนรายงานเป็นบท ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในแต่ละเรื่อง รูปแบบที่สองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่แล้วทำการเปรียบเทียบ (The Comparable Demand Methode) เพื่อคาดคะเนสถานการณ์ใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ และรูปแบบที่สามเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือ (Content Analysis) โดยมีการสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอผลวิจัยเป็นบท ๆ ตามระเบียบวิธีวิจัย ส่วนวิธีดำเนินการวิจัยสนามรวมกับการวิเคราะห์เอกสารพบว่า วิธีดำเนินการวิจัยจะแบ่งเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งจะเป็นการดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนอีกภาคหนึ่งจะเป็นการวิจัยสนามซึ่งมีวิธีดำเนินการเหมือนกันที่กล่าวมาแล้ว

4.3.3 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ พบว่ามีวิธีการสรุปได้คือ มีการรวบรวมสืบหาแหล่งข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทำการวิจารณ์หลักฐานข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอผลไปพร้อมกับเรื่องราวต่าง ๆ ของหลักฐานตามลำดับเหตุการณ์ และเขียนรายงานเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังเป็นบท ๆ พร้อมทั้งให้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

4.3.4 วิธีดำเนินการวิจัยทดลอง แยกเป็นการทดลองในสนาม และการทดลองในห้องปฏิบัติการ วิธีดำเนินการวิจัยทดลองในสนาม เป็นการวิจัยโดยการจัดตั้งโครงการขึ้นมาเพื่อทดลองและศึกษาประสิทธิภาพของวิชาการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในโครงการ ซึ่งสรุปผลวิธีดำเนินการวิจัยได้คือ 1. ระยะเตรียมการ เป็นการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม สักรวจข้อมูลพื้นฐาน ฯลฯ 2. ระยะทำกิจกรรม เป็นการให้บริการฝึกอบรม จัดกิจกรรม โดยมีรูปแบบการทดลองแตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง ๓. ชั้นประเมินผลและติดตามผล ซึ่งมีทั้งการประเมินในช่วงกิจกรรม และเมื่อสิ้นสุด

กิจกรรม ในด้านการทดลองในห้องปฏิบัติการ พบว่ามีเพียง 1 เรื่อง สรุปวิธีดำเนินการ ได้แก่ 1. คัดเลือกผู้รับการทดลอง 2. จัดเตรียมสถานการณ์และรูปแบบต่าง ๆ ตามตัวแปรที่ศึกษา 3. การดำเนินการทดลอง มีการเตรียมเครื่องมือทำการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน 4. วิเคราะห์ข้อมูล

4.3.5 ปัญหาในวิธีดำเนินการวิจัย ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับงานวิจัยที่ได้รับรางวัล สรุปได้คือ นักวิจัยส่วนใหญ่ (9 โครงการ) ทอมว่าไม่มีปัญหาใด ๆ ในการวิจัย ส่วนที่พบกับปัญหาก็คือ เป็นปัญหาในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด รองลงไปก็เป็นปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.6 จุดเด่นจุดด้อยของงานวิจัย ในทรรศนะของนักวิจัยเกี่ยวกับจุดเด่นที่ทำงานวิจัยได้รับรางวัลสรุปได้คือเป็นงานวิจัยชิ้นแรกในเรื่องนั้น งานวิจัยให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาคือจริง เป็นเรื่องน่าสนใจมีความสำคัญในตัวเอง ส่วนในด้านจุดอ่อนหรือจุดด้อย สรุปได้คือ ขอบเขตที่ทำแคบเกินไปยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร เครื่องมือที่ใช้ยังมีความเที่ยงไม่เพียงพอ มีระยะเวลาจำกัด การเขียนรายงานไม่กระชับรัด

4.3.7 วิธีดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ ในทรรศนะนักวิจัยสรุปได้ว่า วิธีดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ แนวทางส่วนใหญ่ขึ้นกับตัวผู้วิจัยเอง เช่น ควรมีการเตรียมงานให้ดี ใช้หลักความรู้ให้เต็มที่ รู้จักเลือกระเบียบวิธีวิจัยให้เหมาะสมกับปัญหา ควรจะลงมือในงานวิจัยส่วนตัวด้วยตัวเอง และในงานวิจัยดังกล่าวต้องมีบุคคลที่มีความรู้เป็นหลัก

4.3.8 การนำผลวิจัยไปใช้ พบว่าได้มีการนำผลวิจัยไปใช้มากตามลำดับ คือ นำไปใช้ในระดับผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยรุ่นต่อมา เป็นการเผยแพร่ผลวิจัยให้ทราบ เป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานสนใจมากขึ้น และนำผลวิจัยไปใช้ในการอ้างอิง

5. ทรรศนะนักวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ ในด้าน

5.1 แนวทางการเพิ่มคุณภาพงานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ พบว่าสรุปทรรศนะได้ 3 ประเด็น คือ 1. ในด้านการเลือกหรือกำหนดปัญหาในการวิจัย อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับหน่วยงานที่จะทำการวิจัย อาจารย์และนิสิตควรจะช่วยกันดูแนวทางในการวิจัยเพื่อส่วนรวม 2. ในด้านรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการพัฒนานักวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเพียงพอ และควรมีการสนับสนุนการให้ทุนในการ

ทำวิจัยและรัฐบาลควรให้สวัสดิการในความเป็นอยู่ของนักวิจัย 3. ลักษณะของการวิจัย ควรจะเน้นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และควรมีการเน้นการวิจัยทั้ง 3 ด้าน คือ การวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการควบ

5.2 แนวทางการผลิตนักวิจัยในด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่า ในด้านหลักสูตรควร จะให้เวลาเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมากกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ควรเน้นการวิจัยทางค่านสถิติหรือการวิจัยเชิงปริมาณมากเกินไป และควรจัดวิชาวิจัยไว้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนในด้านการเรียนการสอน พบว่าการสอนควรเน้นให้เป็นนักวิจัย มิใช่เน้นแต่กระบวนการวิจัย ในวิชาระเบียบวิธีวิจัย ควรประกอบด้วย ผู้สอนหลาย ๆ ท่าน โดยสอนแยกตามความถนัด ในการเรียนการสอนควรมีการปฏิบัติ ควบคู่กับภาคทฤษฎี มีการศึกษานักวิจัยอาวุโส และควรมีการปรับปรุงคุณภาพของอาจารย์ ผู้สอนโดยเลือกอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยเป็นผู้สอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในด้านเกณฑ์การพิจารณาทุนรางวัลของทั้งสองสถาบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ามีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้งสองสถาบันได้พิจารณาผลงานวิจัยใน 2 มิติคือมิติในด้านความรู้ทางวิชาการ และมิติในด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเกณฑ์ทั้งสองเป็นเกณฑ์กว้าง ๆ โดยในแต่ละสาขาวิชา การก็จะมีหลักเกณฑ์ย่อย ๆ แตกต่างกันไปตามเนื้อหาของสาขาวิชานั้น ๆ สำหรับทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินั้นเน้นด้วยว่า งานวิจัยดังกล่าวต้องเป็นการคิดค้นชิ้นใหม่ ไม่ว่าแบบหรือลอกเลียนผู้อื่น ซึ่งข้อนี้สอดคล้องกับเกณฑ์ในแบบการประเมินงานวิจัยเชิงบรรยายของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525 : 88) ในข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า ปัญหาที่จะวิจัยควรเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและมีความใหม่ และเมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ของวิทนี (Whitney อ้างถึงในบุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์ 2524 : 72) ก็สอดคล้องกันคือ กล่าวได้ว่า ปัญหาที่จะทำการวิจัยควรมีคุณค่าในการศึกษาเป็นอย่างมาก และการที่ทั้งสองสถาบันมีเกณฑ์การพิจารณาทุนรางวัลไม่แตกต่างกันก็คงเป็นเพราะทางกฤษฎีนโยบายการวิจัยของประเทศเป็นหลัก คือ ต้องการการวิจัยที่เป็นประโยชน์และให้ความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ และนอกจากนั้นก็ยังมีส่งเสริมการวิจัยในแนวใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าของวงการวิจัยต่อไป

2. ในการแบ่งสาขาวิชาการของทั้ง 2 สถาบัน มีหลักการแตกต่างกันกล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจะแบ่งเป็นสาขาวิชาการย่อยรวมทั้งหมด 10 สาขา ซึ่งใน 10 สาขานี้รวมเป็น 2 สาขาใหญ่ ๆ คือ สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ และในการจัดงานวิจัยเข้าสาขาท่าง ๆ จะมีคณะกรรมการรวมจากสาขาท่าง ๆ ร่วมกันพิจารณาเนื้อหาของงานวิจัยว่าควรสังกัดในสาขาใด ส่วนทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งสาขาวิชาการเป็น 4 สาขาใหญ่ คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยกำหนดไว้ว่าแต่ละสาขาวิชาประกอบด้วยคณะใดบ้าง การที่ทั้งสองสถาบันแบ่งสาขาวิชาการแตกต่างกัน โดยเฉพาะทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งตามคณะวิชา ก็คงจะคำนึงถึงความสะดวกเป็นสำคัญ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเป็นหลัก เพราะงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 2 ใน 3 เป็นงานวิจัยที่มาจากสถาบันนี้ ดังนั้นงานวิจัยจากทุนรัชดาภิเษกสมโภช จึงต้องจัดสาขาใหม่โดยพิจารณาตามเนื้อหาเป็นหลักให้สอดคล้องกัน

3. พบว่างานวิจัยในสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และสังคมวิทยา ได้รับรางวัลมากที่สุด สาขาที่ได้รับรางวัลค่อนข้างน้อยคือ สาขาเศรษฐศาสตร์และปรัชญา ส่วนสาขานิติศาสตร์ไม่มีเรื่องใดได้รับรางวัลเลย ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะความแตกต่างระหว่างความก้าวหน้าของระเบียบวิธีวิจัยในแต่ละสาขา จากผลการวิจัยแสดงว่าการวิจัยในสาขาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มีความก้าวหน้าในระเบียบวิธีวิจัยมากกว่าสาขาอื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาของทั้งสองสาขาก็พบว่า มีเนื้อหาค่อนข้างกว้างและผลการวิจัยเกี่ยวข้องโดยตรงกับสังคม ซึ่งให้ประโยชน์ต่อสังคมค่อนข้างชัดเจน ดังนั้นก็มีงานวิจัยทางค่านี้อ่อนช้อยมาก ทำให้มีการพัฒนาความรู้ระเบียบวิธีวิจัยไปคืบ จึงทำให้งานวิจัยที่ได้มีคุณภาพมากขึ้น และมีโอกาสได้รับรางวัลมากขึ้นด้วย ผลวิจัยดังกล่าว ส่วนทางสาขาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งพบว่า มีงานวิจัยได้รับรางวัลค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการวิจัยทางสาขาเศรษฐศาสตร์ เพิ่งจะเริ่มมีการวิจัยค้นคว้าความจริงเกี่ยวกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยเมื่อไม่นานมานี้ โดยเฉพาะปัญหาในชนบท เริ่มมีการเอาใจใส่มากขึ้นในช่วงหลังปี พ.ศ. 2523 นี้เอง ซึ่งการวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงแรกก็จะเป็นการสร้างวิมานในหอคอยงาช้าง และมักเป็นงานวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ในหน่วยราชการ จึงเน้นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในระยะสั้นเท่านั้น (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2525 : 242-253) ส่วนการวิจัยทางปรัชญาก็พบว่าเมื่อพิจารณาเนื้อหาแล้ว ก็เป็นเรื่อง

ที่ค่อนข้างยากในการทำวิจัย ส่วนการวิจัยทางค่านิยมศาสตร์พบว่าไม่มีเรื่องใดได้รับรางวัล ทั้งนี้เพราะงานวิจัยทางค่านิยมยังมีน้อยมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะบุคลากรการวิจัยทางค่านิยมยังมีน้อย และพบว่าม้งงานวิจัยบางเรื่องที่ได้รับรางวัลและลงในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ แต่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าควรอยู่ในสาขาสังคมวิทยา ดังนั้นขอบเขตของการวิจัยทางสาขานิติศาสตร์ก็อาจจะยังไม่เข้าใจตรงกันดีเท่าที่ควร

3. ในค่านิยมงานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ พบว่า

3.1 งานวิจัยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92) มีลักษณะวัตถุประสงค์เป็นการวิจัยประยุกต์ ข้อค้นพบนี้ทำให้เห็นสภาพการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า เป็นการวิจัยโดยการนำทฤษฎีความรู้มาประยุกต์เพื่อสำรวจสภาพสังคมหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากกว่าจะเป็นการสร้างทฤษฎีหรือสร้างแนวความคิดใหม่ ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโดยธรรมชาติแล้ว เนื้อหาทางสังคมศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมปรากฏการณ์ทางสังคมมีเงื่อนไขต่าง ๆ สลับซับซ้อนมากมาย คำอธิบายที่หาได้และใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมจึงอยู่ในรูปความเป็นไปได้ เชิงทฤษฎีมากกว่าจะเป็นกฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่สร้างขึ้นได้ก็ต้องมีการวิจัยซ้ำหลายครั้งหลายตัวแปร จึงจะสรุปเป็นทฤษฎีที่น่าเชื่อถือได้ ควบเหตุนี้ลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์จึงเป็นไปในทางที่นำทฤษฎีมาใช้มากกว่า และข้อค้นพบนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ครอบประยูร (2513 : 19) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาในระดับปริญญาโทในในประเทศไทย และพบว่าจำนวนสองในสามของวิทยานิพนธ์เป็นการวิจัยประยุกต์

3.2 ประเภทของการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76) เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีการวิจัยทดลองในอันดับรองลงไป (ร้อยละ 16) และเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์น้อยที่สุด (ร้อยละ 8) ที่เป็นเช่นนี้เพราะลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์มักมุ่งบรรยายถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของชุมชนในแง่ต่าง ๆ มุ่งการคาดคะเนสัดส่วนของประชากรว่ามีความเห็นอย่างไรอย่างใดอย่างหนึ่ง มุ่งทำนายผลในอนาคตและอาจมุ่งค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวจัดรวมอยู่ภายใต้การวิจัยเชิงบรรยายทั้งสิ้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2524 : 36) ส่วนการวิจัยทดลองนั้นมักจะทำกันในสาขาวิทยาศาสตร์มากกว่า เพราะสามารถควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ดีกว่า ส่วนการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์นั้นก็มักจะทำกันในสาขามนุษยศาสตร์ เพราะต้องการใช้การค้นคว้าถึงอดีตความเป็นมา และข้อค้นพบนี้ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ ศรีสว่าง กฤษพิทยาอุช (2507 : 25)

พัชรี คุราประยูร (2513 : 26) และภัทรา พรประศาสน์สุข (2524 : 61) ซึ่งพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีการใช้การวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่างานวิจัยที่ใช้เอกสารมีจำนวนมากที่สุด ส่วนงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามและกิจกรรมการทดลองมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวนเพียง 2 เรื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะงานวิจัยสาขาวิชาการทางสังคมศาสตร์ที่ได้รับรางวัลมากที่สุดคือ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (9 เรื่อง) และสังคมวิทยา (8 เรื่อง) ซึ่งลักษณะการเก็บข้อมูลของทั้งสองสาขา โดยเฉพาะสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มักต้องใช้เอกสารเป็นหลัก ส่วนการใช้แบบสอบถาม ปรากฏว่ามีการนำมาใช้น้อยที่สุด ทั้งนี้ เพราะวิธีการนี้ส่วนใหญ่จะใช้กับงานวิจัยทางการศึกษา ซึ่งปรากฏมีงานวิจัยทางการศึกษา ได้รับรางวัลจำนวนน้อยมาก ข้อค้นพบที่ได้นี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ ภัทรา พรประศาสน์สุข (2524 : 61) คือพบว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พบคือ การค้นคว้าจากเอกสาร

3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย จากการวิเคราะห์ผลวิจัยที่ได้พบว่า มีการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายมากที่สุด (ร้อยละ 56) และจากการสัมภาษณ์นักวิจัยถึงการนำผลวิจัยไปใช้พบว่า มีการนำผลวิจัยไปใช้ใน ระดับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามีนักวิจัยจำนวนหนึ่งคือผู้บริหารในหน่วยงานนั้น ดังนั้นจึงมีโอกาสได้นำผลวิจัยดังกล่าวไปใช้ได้เต็มที่ ซึ่งทำให้ปัญหาการนำผลวิจัยไปใช้ไม่เกิดขึ้น และได้มีการนำผลวิจัยไปใช้แก้ปัญหาเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน (ร้อยละ 20) ซึ่งก็นับว่าเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานโดยตรง จึงพบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยที่ได้รับรางวัลได้มีการนำผลวิจัยไปใช้ค่อนข้างมากหรืออาจจะมองในแง่กลับกันคือ คณะกรรมการอาจจะมองเห็นว่า งานวิจัยเรื่องนี้มีโอกาสนำผลวิจัยไปใช้ได้มาก จึงได้รับรางวัล แต่ถึงอย่างไรก็ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอระหว่างผู้บริหารกับนักวิจัย คือ ในด้านความไม่เข้าใจกันในการนำผลวิจัยไปใช้ (สุภางค์ จันทวานิช 2524 : 55-63) มักจะไม่เกิดขึ้น ถ้าผู้บริหารมีส่วนร่วมในงานวิจัยชิ้นนั้นด้วย ไม่ว่าจะเริ่มในขั้นการวางแผนวิจัย การดำเนินการวิจัย หรือในการเผยแพร่ผลวิจัย ก็ตาม

3.5 ในด้านแหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยดังกล่าวได้รับทุนจากเงินงบประมาณของหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัดและจากทุนอุดหนุนต่างประเทศมากที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 35) โดยทั่วไปแล้วในระยะเวลาการวิจัยเริ่มต้นในประเทศไทย งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ทำการกันเป็นทีมมักจะได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากองค์การ

มูลนิธิต่างประเทศ โดยให้เงินทุนอุดหนุนการวิจัย แต่ต่อมาในระยะหลังทางรัฐบาลเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการวิจัยมากขึ้น ก็มีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งในหน่วยงานเป็นทุนในการวิจัย ซึ่งผลวิจัยก็จะได้ประโยชน์โดยตรงกับหน่วยงานนั้น ก็พบว่าในข้อนี้ สอดคล้องกับการนำผลวิจัยไปใช้ ส่วนในระยะหลัง มีแหล่งทุนภายในประเทศเกิดขึ้นมาก แหล่งทุนที่ใหญ่และกว้างขวางที่สุดก็คือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งมีทุนให้จำนวนถึง 4 ประเภท เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525-2529) ได้มีการจัดงบประมาณการวิจัยและพัฒนาถึงร้อยละ 0.5 ของผลิตภัณฑ์รวมของประเทศ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522 : 19) โดยทุนบางส่วนก็ส่งผ่านไปยังหน่วยงานต่าง ๆ โดยตรง ดังนั้นการที่มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ได้รับทุนจากหน่วยงานก็เป็นทุนที่ส่งผ่านมาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินั่นเอง และมีงานวิจัยบางส่วนที่ใช้ทุนส่วนตัว (ร้อยละ 11.54) พบว่างานวิจัยจำนวนนั้นเป็นวิทยานิพนธ์ทั้งหมด

4. ค่าใช้จ่ายของโครงการวิจัย พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.9) ได้หัวข้อโครงการวิจัยจากตัวผู้วิจัยเองมากที่สุด อันค้ำรองลงไปได้จากแหล่งบุคคลภายนอก (ร้อยละ 23.81) ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัด (ร้อยละ 9.51) และจากการอ่านเอกสารหรือตำราที่ผู้วิจัยสนใจ (ร้อยละ 4.76) ที่เป็นเช่นนี้ก็สอดคล้องที่ว่างานวิจัยเหล่านี้เป็นงานวิจัยที่ได้รับรางวัล ดังนั้นนักวิจัยก็ย่อมจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการวิจัยเป็นอย่างดี จึงมองเห็นประเด็นปัญหาที่จะทำการวิจัย เรื่องที่เลือกมาทำการวิจัยจึงมีความน่าสนใจ มีประโยชน์ และพบว่าข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Glueck และ Juach (1975 : 103-113 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525 : 12) ซึ่งพบว่านักวิจัยชั้นนำทางวิทยาศาสตร์ได้หัวข้อวิจัยจากแนวความคิดของตนเองและผลงานวิชาการในอดีต

5. งานวิจัยที่ได้รับรางวัลเป็นงานวิจัยหมู่จำนวน 11 เรื่อง ซึ่งมากกว่างานวิจัยเดี่ยว (จำนวน 7 เรื่อง) ก็แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของการวิจัยเริ่มนิยมการวิจัยหมู่มากขึ้น ซึ่งจากงานวิจัยของวิจิตร ศรีสะอ้าน, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคารณี สิริคันติกกร (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525 : 124) ซึ่งได้ทำการสำรวจนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 เป็นผลงานที่ทำกันเป็นหมู่เช่นกัน

5.1 การบริหารโครงการวิจัยหมู่ พบว่า มีโครงการวิจัยที่มีนักวิจัยร่วมจำนวน 4 คน มากที่สุด (จำนวน 3 โครงการ) และโครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการ

ที่ประกอบด้วยนักวิจัยที่อยู่ในสาขาวิชาการเดียวกัน ข้อค้นพบนี้ทำให้พอมองเห็นสภาพการวิจัยในประเทศไทยว่า การวิจัยร่วมทางสาขาวิชา ยังมีการพัฒนาไปไต่ไม่ถี่ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร ทองอุไทย (2522 : 32) ซึ่งสำรวจการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2515-2521 ได้สำรวจความคิดเห็นของบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับนโยบายการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสรุปได้ว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยควรทำการวิจัยประยุกต์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยเน้นทางสหวิทยาการ แต่อย่างไรก็ดีการวิจัยทางค่านี้น่าจะมีมากขึ้นตามลำดับ เพราะจากผลการวิจัยของ ฌ็อง-ปอล สรรพศรี (2524 : 74) ซึ่งวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มการวิจัยการศึกษาในอนาคต ได้ข้อสรุปว่า การวิจัยการศึกษาในอนาคตจะมีแนวโน้มเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มากขึ้น การวิจัยการศึกษาก็เป็นสาขาหนึ่งของการศึกษาทางสังคมศาสตร์ ดังนั้นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ก็น่าจะมีแนวโน้มเป็นสหวิทยาการมากขึ้นด้วย

ในค่านวิธีการบริหารโครงการวิจัยหมู่ ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ในค่านการวางแผนโครงการส่วนใหญ่หัวหน้าโครงการวิจัยจะวางแผนร่วมกับคณะผู้วิจัย โดยในการคัดเลือกนักวิจัยก็คัดเลือกจากผู้ที่มีศรัทธาและความสนใจ โดยมีการมอบหมายงานตามความศรัทธาของผู้ร่วมโครงการ ลักษณะการบริหารงานแบบนี้จัดได้ว่าเป็นลักษณะการบริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic) และพบว่าวิธีการบริหารแบบนี้จะได้ผลดีถ้าแผนงานที่นำมาใช้มาจากการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารโครงการและผู้ร่วมโครงการ (Hall J. Tillman and others, 1973 : 32) ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนโครงการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แต่ลักษณะการบริหารโครงการจะเป็นเช่นนี้ได้ องค์ประกอบข้อหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้ร่วมวิจัยจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญพอ ๆ กัน ในค่านการแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์และความสนิทสนมคุ้นเคย ข้อนี้เป็นที่รู้จักกันอยู่โดยทั่วไปในสังคม โดยเฉพาะสังคมไทย จะมีความสะดวกสบายมากขึ้นถ้ามีคนรู้จักในหน่วยงานต่าง ๆ และการที่ผู้บริหารจะดำเนินการในค่านนี้ได้ประสบความสำเร็จก็เพียงใดก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของ ผู้บริหารโครงการเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย (อรุณ รัชชธรรม 2522 : 204) ในค่านการบริหารเงินทุนพบว่าทุกโครงการไม่ได้มีการแบ่งสรรเงินทุนเป็นค่านต่าง ๆ ข้อนี้ขัดกับหลักการบริหารโครงการที่ดี แต่เมื่อพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา

ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็พอจะอธิบายได้ว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะงบประมาณการวิจัยที่ได้มีค่อนข้างจำกัด และการใช้จ่ายก็ .ๆ ต้องทำไปตามระเบียบของผู้ให้ทุนอยู่แล้ว ดังนั้นก็เลยต้องใช้ในส่วนที่จำเป็นเท่านั้น

5.2 การบริหารโครงการวิจัยเดี่ยว พบว่าในการวางแผนบริหารโครงการวิจัยเดี่ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพียงคนเดียว โดยส่วนใหญ่ก็คัดเลือกบุคลากรผู้ช่วยงานวิจัยจากผู้ร่วมงานในหน่วยงานเดียวกันที่ไว้วางใจได้ และมอบหมายแบ่งงานตามความสามารถ และใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และความสนิทสนมคุ้นเคยในการแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย ซื่อนี้จะเห็นว่าสภาพการบริหารโครงการวิจัยเดี่ยวและหมู่ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเฉพาะในเรื่องการมอบหมายแบ่งงานและแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย คือจะใช้ความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นหลัก แต่เมื่อเปรียบเทียบความคล่องตัวในการบริหารโครงการเดี่ยวและโครงการหมู่ โดยพิจารณาจากปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า โครงการวิจัยเดี่ยวจะมีการบริหารที่ค่อนข้างคล่องตัวกว่า เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดในการบริหารโครงการคือ ค่าบุคลากรผู้ร่วมโครงการ เช่น ไม่สามารถเลือกบุคลากรได้ บุคลากรมีไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเกิดกับโครงการวิจัยหมู่ แต่สำหรับโครงการวิจัยเดี่ยว ผู้บริหารโครงการมีโอกาสที่จะเลือกผู้ช่วยวิจัยตามความเหมาะสมและตามความเห็นชอบได้ แต่ก็อาจจะไปประสบกับปัญหาค่าอื่น ๆ เช่น ในด้านการวางแผน ในด้านความคิด ซึ่งเป็นของบุคคลคนเดียว ถ้านักวิจัยผู้นั้นไม่มีประสบการณ์ในการวิจัยมาคิพอัก จะเกิดอุปสรรคปัญหาได้

5.3 การบริหารโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ พบว่าขั้นตอนต่าง ๆ ที่พบคือ การเลือกอาจารย์ที่ปรึกษา เขียนโครงการเสนอและดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ภายใต้อาจารย์ที่ปรึกษา สำหรับเกณฑ์ในการเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาใช้การพิจารณาความรู้ความชำนาญ และความสนใจของอาจารย์ในเรื่องดังกล่าว ก็เป็นวิธีการเลือกที่นิสิตโดยทั่วไปใช้เลือกอาจารย์ที่ปรึกษา ในด้านการติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยการชี้แจงแนะนำตัวก็เป็นวิธีการที่นิสิตใช้กันตลอดมา เพราะจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ดีการใช้หลักความมีมนุษยสัมพันธ์ก็ยังคงมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมไทย ดังนั้นสรุปแล้วขั้นตอนการบริหารโครงการวิทยานิพนธ์ดังกล่าวก็มีได้แตกต่างจากโครงการวิทยานิพนธ์โดยทั่วไป

6. ในด้านวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งแยกพิจารณาได้ 3 ด้านคือ การวิจัยเชิงบรรยาย การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ และการวิจัยทดลอง ในด้านการศึกษาวิจัยบรรยาย ซึ่งโดยทั่วไปจะแยกเป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Inter-relationship studies) และการศึกษาเชิงพัฒนาการ (Developmental studies) (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 41) แต่จากการศึกษางานวิจัยที่ได้รับรางวัลพบว่า เป็นงานวิจัยเชิงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันมากที่สุด ส่วนการศึกษาเชิงพัฒนาการมีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงวิธีดำเนินการพบว่าแยกได้ 2 แบบ คือ การวิจัยสนาม และการวิจัยเอกสาร

ในการวิจัยสนามและการวิจัยเอกสาร เมื่อศึกษาถึงวิธีการในแต่ละขั้นตอน จาก การศึกษางานวิจัยและการสัมภาษณ์นักวิจัยพบว่า มีวิธีการ เป็นไปตามหลักการและขั้นตอนที่ ถูกต้องทุกประการ เช่น การวิจัยสนามจะมีขั้นตอนการวิจัยคือขั้นวางแผนการวิจัย ขั้นกำหนด แผนสุ่มตัวอย่าง ขั้นสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้น วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้จึงพบว่าจากการสัมภาษณ์นักวิจัยถึงปัญหา ที่เกิดในการดำเนินการวิจัย จึงพบว่านักวิจัยส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีปัญหาใด ๆ ทั้งนี้จะเป็น เพราะนักวิจัยที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการวิจัยค่อนข้างมาก และมี นักวิจัยบางท่านที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและสอนในระดับปริญญาโท ทั้งนี้จึงไม่ค่อย ประสบปัญหา จะมีปัญหาบ้างก็เป็นในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ไม่พบกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องการ แต่ปัญหานี้ก็ไม่ได้เกิดที่เทคนิคการวิจัย ส่วนปัญหาที่พบอีกข้อคือปัญหาในการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ปัญหานี้มักจะเกิดกับนักวิจัยในช่วงแรก ๆ เพราะในช่วงนั้นการใช้คอมพิวเตอร์ยังไม่แพร่หลาย บุคลากรผู้เชี่ยวชาญยังมีน้อย แต่ใน ปัจจุบันปัญหานี้ก็คงจะน้อยลง เพราะมีการเรียนการสอนทางด้านนี้ค่อนข้างมาก

ในการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนเพียง 2 เรื่องพบว่า มีวิธีดำเนินการ เป็นไปตามขั้นตอนโดยทั่วไปคือ มีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีทั้งเอกสาร ชั้นต้นและชั้นรอง ทำการวิจารณ์หลักฐานข้อมูลว่ามีความตรงเพียงใด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเสนอผลไปพร้อมกับเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ สำหรับงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้วิธีการวิจัยก็ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนอย่างแน่นอน

ในด้านการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งแยกเป็นการวิจัยในสนามและการวิจัยในห้องปฏิบัติการ ในการทดลองในสนามพบว่ามีจำนวน 2 เรื่อง และทั้ง 2 เรื่องเป็นการจัดตั้งโครงการขึ้นมาเพื่อทดลองและศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในโครงการ ซึ่งมีวิธีแยกได้ 3 ขั้นตอน คือ ระยะเวลาเตรียมการ เป็นการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัครเข้าทดลอง ระยะเวลาทำการ ก็มีการออกแบบการทดลอง แยกต่างกันไป และขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินและติดตามผล ซึ่งลักษณะงานวิจัยแบบนี้เป็นโครงการวิจัยที่ให้บริการฝึกอบรมไปด้วย ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยค่อนข้างยาวและมีหลายขั้นตอน ส่วนการทดลองในห้องปฏิบัติการพบว่ามีเพียง 1 เรื่องและเป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีวิธีการทดลองสรุปได้คือ คัดเลือกผู้เข้ารับการทดลอง จัดเตรียมสถานการณ์และรูปแบบต่าง ๆ ตามตัวแปรที่ศึกษา ค่าเงินการทดลองโดยเตรียมเครื่องมือและควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเห็นว่างานวิจัยทางสังคมศาสตร์มีค่อนข้างน้อยมาก เพราะการทดลองกับคนเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมตัวแปร

และจากการสัมภาษณ์นักวิจัยถึงข้อเสนอแนะในวิธีดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพส่วนใหญ่สรุปได้ว่า แนวทางที่จะทำให้วิธีดำเนินการวิจัยมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัย เช่น ควรมีการเตรียมงานให้ดี ใช้หลักความรู้ให้เต็มที่ รู้จักเลือกระเบียบวิธีวิจัยให้เหมาะสม และควรลงมือในงานวิจัยสนามด้วยตัวเอง ทำให้เห็นชัดเจนว่างานวิจัยจะดีหรือไม่เพียงใดบุคคลที่สำคัญที่สุดก็คือ ตัวผู้วิจัยเองว่ามีความสามารถจะดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นบริหารโครงการหรือวิธีดำเนินการวิจัยใดก็เพียงใด จึงสรุปได้ว่า ถ้าผู้วิจัยมีความรู้ ประสบการณ์ในค่านี้น่ามากเพียงใด ก็ยังจะทำให้ในงานวิจัยมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น

7. จากการสัมภาษณ์นักวิจัยเกี่ยวกับทรศนะในค่านจุดเด่นของงานวิจัยที่ทำให้ได้รับรางวัล พบว่าส่วนใหญ่ให้นักวิจัยให้สัมภาษณ์ว่าการทำงานวิจัยของเขาได้รับรางวัลเป็นเพราะเป็นงานวิจัยบุกเบิกในเรื่องนั้น เป็นงานวิจัยที่มีนภาพสูง งานวิจัยให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง และเป็นเรื่องน่าสนใจที่มีความสำคัญในตัวเอง เรื่องนี้ถ้าพิจารณาจากเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการซึ่งยึดหลัก 2 ประการคือ เกณฑ์ในค่านความรู้และมิติในค่านประโยชน์ ส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกันคืองานวิจัยสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ส่วนในข้อที่ว่าเป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่ทำในเรื่องนั้นก็น่าจะเป็นไปได้ ที่คณะกรรมการจะพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย เพราะจากการศึกษางานวิจัย

แต่ละเรื่อง พบว่ามักเป็นงานวิจัยที่เป็นผู้นำในแนวนั้น ๆ กล่าวคือ ในขณะที่งานวิจัยยังไม่ค่อยเพียงพอ เทคนิควิธีต่าง ๆ ได้เริ่มมีการนำมาใช้ในงานวิจัยเหล่านั้น และจากการสัมภาษณ์นักวิจัยพบว่า ได้มีงานวิจัยทำนองเดียวกันเกิดขึ้นอีกหลายครั้ง

8. ในด้านทรศนะที่นักวิจัยที่ได้รับรางวัลในด้านการเพิ่มคุณภาพงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ สามารถแยกได้ 3 ประเด็น คือ ในด้านการเลือกหรือกำหนดปัญหาวิจัย อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับหน่วยงานที่จะทำการวิจัยโดยอาจารย์และนิสิตควรช่วยกันดูแนวทางในการวิจัยเพื่อส่วนรวม ทรศนะนี้ได้มีการพูดถึงมานาน เช่นที่ศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ อภาภิรมย์ (2525 : 73) ได้เขียนไว้ว่า เคยเสนอรัฐบาลให้มหาวิทยาลัยมาจับบทบาทในการวิจัย แต่ก็ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร เพราะมักได้รับการต่อต้านจากหน่วยงานในข้าราชการเอง ถ้าสามารถทำได้ก็จะเป็นการดี เพราะเป็นที่รู้จักอยู่แล้ว อาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความรู้ทางเทคนิคการวิจัย แต่หน่วยงานรัฐบาลที่จะวิจัยซึ่งถ้าสามารถมาร่วมงานกันได้ก็จะได้งานวิจัยที่สามารถตอบปัญหาได้ตามที่ต้องการ ทำให้งานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์มีคุณภาพดีขึ้น ผลวิจัยก็ได้นำไปใช้ มีใช้เก็บไว้บันทึก เหมือนดังที่กล่าวกัน

ในด้านรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิจัยได้ให้ทรศนะว่า ควรมีการพัฒนานักวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเพียงพอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อคุณภาพของงานวิจัยก็คือความเป็นนักวิจัย งานวิจัยหลาย ๆ เรื่องขาดคุณภาพที่ดีถ้า นักวิจัยขาดประสบการณ์ เช่นดังที่ เสริม ปุณณะหิตานนท์ (2512 : 11-12) กล่าวว่า การเรียนรู้แต่เพียงวิธีและเทคนิคในการวิจัยจะช่วยให้ได้เป็นอย่างดีก็เพียงลูกมือที่ดีเท่านั้น การที่จะก้าวไปสู่ฐานของนักวิจัยอย่างภาคภูมิใจต้องอาศัยความมานะและการเตรียมตัวนานนับปีทีเดียว นักวิจัยที่ดีต้องเป็นนักคิด มองปัญหาให้ลึกซึ้งทุกแง่ทุกมุม นักวิจัยการศึกษาจึงควรมีสรรพภาพขั้นต้นคือเทคนิคการวิจัย และเทคนิคขั้นสูงคือ ความคิดความสามารถในการวิเคราะห์ในการตระหนักถึงปัญหานี้ทางรัฐบาลก็พยายามส่งเสริมพัฒนาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ คังนั้นในปี 2506 คณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ขึ้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้จัดเป็นประจำทุกปีตลอดมาจนถึงปัจจุบัน มีข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เข้ารับการอบรมจำนวนมากพอสมควร และได้ออกไปปฏิบัติงานวิจัยหรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์อยู่ตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ แต่ช่วงเวลาของการอบรมก็มีบางท่านกล่าวว่ายัง

ไม่เหมาะสมเพราะช่วงเวลาที่อบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยจะไม่สามารถเข้าร่วมได้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 : 6) แต่กระนั้นก็ยังมิได้แสดงความจำนงขอเข้ารับการอบรมเกินกว่าจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยจะรับได้หมด นอกจากนี้ตามสถาบันระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาโท ก็มีการจัดฝึกอบรมและอภิปรายเกี่ยวกับผลวิจัยอยู่บ้าง แต่ในเรื่องนี้จะได้รับการส่งเสริมเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารในหน่วยงานนั้น ๆ ว่าเห็นความสำคัญของการวิจัยเพียงใด

ในทรรศนะอีกข้อหนึ่งที่ผู้วิจัยเสนออีกคือ รัฐบาลควรสนับสนุนในการให้ทุนการวิจัยและควรส่งเสริมให้สวัสดิการความเป็นอยู่ของนักวิจัย เนื่องจากประเทศไทยกำลังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา งบประมาณส่วนใหญ่ก็ต้องไปใช้ในค่าน้ำที่จำเป็นมากกว่า ซึ่งจากการวิเคราะห์งบประมาณการวิจัยของประเทศในช่วง 10 ปีที่แล้ว งบประมาณการวิจัยอยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 0.25 ของผลิตภัณฑ์รวมประชาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2523 : 13) แต่ในปัจจุบันเมื่อรัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยมากขึ้น งบประมาณการวิจัยก็ได้รับเพิ่มขึ้น โดยในการให้ทุนก็มีงบประมาณส่วนใหญ่มายังมาทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มีผู้มาขอรับทุนในปริมาณสูงขึ้นทุกปี แต่เมื่อแยกตามสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์พบว่า ทางสังคมศาสตร์ได้รับทุนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 28 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2523 : 13) ส่วนในด้านส่งเสริมสวัสดิการสำหรับนักวิจัยนั้น ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็คือ ถ้าเป็นนักวิจัยที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก็จะพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ และสำหรับนักวิจัยทั่วไปตามแหล่งให้ทุนต่าง ๆ ก็จะมีเงินสมนาคุณ (Comission) ให้สำหรับงานวิจัยบางเรื่องที่มีคุณภาพดี และเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของทุน เช่น เสริจทันภายในเวลาที่กำหนด ที่มีการส่งเสริมกำลังใจก็คือการให้รางวัลสำหรับงานวิจัยดีเยี่ยม เช่น ที่ทุนรัชดาภิเษกสมโภช และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกำลังทำอยู่ แต่เท่าที่เป็นอยู่ก็เป็นส่งเสริมกำลังใจมากกว่าจะเป็นการให้สวัสดิการโดยตรง ดังนั้นทางรัฐบาลจึงควรมีนโยบายส่งเสริมทางค่าน้ำให้จริงจังกยิ่งขึ้น

ทรรศนะอีกด้านหนึ่งเกี่ยวกับลักษณะงานวิจัย ก็คืองานวิจัยในปัจจุบัน ควรมีลักษณะเป็น R & D (Research and Development) ตามทรรศนะนี้ก็สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบันสำหรับประเทศไทย เพราะตามที่กล่าวมาแล้วว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เรื่องที่วิจัยควรจะนำผลให้ได้ข้อยุติที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ ใช้ปรับปรุงหรือแก้ไข

ปัญหาสังคมเราได้ (บุญชู โรจนเสถียร 2524 : 13) และนอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งที่เบ
อุปสรรคปัญหาในการวิจัยอย่างหนึ่งก็คือ นโยบายการวิจัยไม่ปรากฏชัดเจนในระดับชาติ
ระดับสถาบัน อุดมศึกษาและในมหาวิทยาลัย การวิจัยจึงไม่สนองต่อการพัฒนาประเทศ
และมีการนำผลวิจัยไปใช้ได้ไม่คุ้มค่าที่ควร (โคทม อาริยา 2518 : 9)

9. ทรรศนะนักวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการผลิตนักวิจัยในด้านการจัดหลักสูตรและ
การเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้ทรรศนะว่า ในด้านการจัดหลักสูตรควรจะให้เวลาเรียนทั้ง
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมากกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ควรเน้นการวิจัยทางคานสถิติหรือการวิจัย
เชิงปริมาณมากเกินไป และควรจัดวิชาวิจัยไว้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยปกติ
หลักสูตรเกี่ยวกับการวิจัยที่มีอยู่ในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันจะอยู่ในการศึกษาระดับบัณฑิต
ศึกษา จุดประสงค์ก็เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีวิจัยเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
มิได้มุ่งเน้นให้เป็นนักวิจัยโดยตรง จะมีการผลิตโดยตรงก็คือ ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มุ่งผลิตนักวิจัยทางการศึกษาโดยตรง ดังนั้นวิชาวิจัย
ที่บรรจุในหลักสูตรทั่วไปจึงมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะไปเน้นในด้านเนื้อหาของสาขาวิชา และ
ข้อสำคัญคือในการเรียนมักจะเน้นไปในทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ จึงทำให้มีประ
สพการณ์
ในการวิจัยน้อย บางคนก็เคยทำวิจัยเพียงเรื่องเดียวคือวิทยานิพนธ์ แล้วก็ไม่ได้มีโอกาส
ทำวิจัยอีก และในทรรศนะดังกล่าวก็ยังพบว่า หลักสูตรไม่ควรเน้นการวิจัยสถิติหรือการวิจัย
เชิงปริมาณมากเกินไป คือไม่ควรจะให้นักศึกษาเห็นแต่ความสำคัญของสถิติเท่านั้น เพราะ
เทคนิคการวิจัยมิใช่มีแต่การใช้สถิติเพียงอย่างเดียว และในปัจจุบันเราก็พบว่า การวิจัย
เชิงคุณภาพมีบทบาทและมีความสำคัญมาก ส่วนการจัดหลักสูตรการวิจัยตามทรรศนะดังกล่าว
พบว่า ควรจัดไว้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีขึ้นไปนั้น จุดประสงค์ก็คงเพราะต้องการให้
นักศึกษามีวิญญาณความเป็นนักวิจัย รู้จักการวิเคราะห์ วิจัย ซึ่งลักษณะดังกล่าวต้อง
ได้รับการฝึกฝนพอสมควร ดังนั้นถ้าจะใช้เวลาเพียง 2 ปีในการเรียนระดับปริญญาโท
ก็อาจจะได้ผลไม่คุ้ม แต่ถ้าได้ฝึกฝนมาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีก็น่าจะให้ประโยชน์มากขึ้น

ในด้านการเรียนการสอน พบว่าควรสอนเน้นให้เป็นนักวิจัยมิใช่เน้นแต่กระบวน
การวิจัย ข้อนี้ก็สอดคล้องกับหลักสูตรการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว คือมิใช่เน้นที่สถิติอย่าง
แต่เน้นให้มีความเป็นนักวิจัยอย่างแท้จริง ในวิชาระเบียบวิธีวิจัยควรประกอบด้วยผู้สอน
หลาย ๆ ท่าน โดยสอนแยกตามความถนัด ทรรศนะนี้ก็ที่น่าสนใจ แต่ก็อาจทำได้ยากใน
บางสถาบัน เพราะการจะหาผู้เชี่ยวชาญให้ครบทุกด้านเป็นการยาก และถ้าทำเช่นนั้นก็อาจ

มีปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้ในการสอนด้วย ถ้าสามารถทำได้ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ และพบว่านักวิจัยยังให้ทรรศนะว่า อาจารย์ผู้สอนควรคัดเลือกมาจากผู้มีประสบการณ์ในการวิจัย ซื่อนี้บ่งว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการวิจัยที่รู้แต่เพียงทฤษฎีย่อมจะมีปัญหาในทางปฏิบัติเสมอ ถ้าอาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ในทางการวิจัย ทำงานวิจัยอยู่เสมอย่อมให้เทคนิค ข้อคิดต่าง ๆ แก่นักศึกษาได้ดี และก็สามารถตอบคำถามของนักศึกษาได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. จากการวิจัยครั้งนี้อุปสรรคที่พบอย่างหนึ่งคือ การค้นหารายงานการวิจัยที่ได้รับรางวัลฉบับสมบูรณ์ ทางหน่วยงานหรือสถาบันที่มีการให้ทุนรางวัลควรจะมีการประสานงานจัดเก็บรวบรวมรายงานการวิจัยเหล่านี้ไว้ และควรมีการจัดพิมพ์คัดย่องานวิจัยเผยแพร่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าและการอ้างอิงทางวิชาการต่อไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะให้การส่งเสริมการวิจัยในบางสาขาวิชาการเป็นพิเศษ เช่น ทางสาขาปรัชญาและสาขานิติศาสตร์ เพราะการวิจัยในสาขาวิชาการดังกล่าวยังมีปริมาณน้อยมาก
3. ควรจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกับผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ในการทำวิจัยร่วมกัน เพื่อจะได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ และควรส่งเสริมให้นักวิจัยเห็นความสำคัญของการวิจัยแบบสหสาขาวิชาการ (Inter-disciplinary) มากขึ้น เพื่อจะได้นำผลวิจัยไปใช้ได้กว้างขวางขึ้น
4. ทางรัฐบาลควรให้การส่งเสริมค่านสวัสดิการแก่นักวิจัยให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นกำลังใจแก่นักวิจัย และควรสนับสนุนให้หน่วยงานอื่น ๆ มีการพิจารณาให้ทุนรางวัลแก่นักวิจัยที่มีคุณภาพ
5. ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ควรมีการพิจารณาจัดเวลาในการเรียนทางทฤษฎีและทางปฏิบัติให้สมดุลย์กัน เพื่อจะได้ให้นักศึกษามีประสบการณ์อย่างเพียงพอ และควรจัดให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในด้านการบริหารโครงการวิจัย และการวิจัยเป็นคณะด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลเหล่านี้ในแนวอื่นบ้าง เช่น ใ้มีการนำผลวิจัยในด้านต่าง ๆ ไปใช้มากขึ้นเพียงใด และพบอุปสรรคปัญหาใดบ้าง
2. ควรมีการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย